

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ ΝΟΥΜΑ

Φραγκφούρτη, 26 Δεκεμβρ. 18 Ιανουαρι. 10

Κύριε Διευθυντή του Νουμά,

Ευχαριστώ για τα πολύ κολακευτικά λόγια που έγραψε ο «Νουμάς» στο φύλλο της 20 Δεκεμβρ. για το παιδικό μου βιβλιαράκι, αλλά λυπήθηκα με τις τελευταίες λέξεις που άφορουν τον πατέρα μου. Η δράση του κ. Μπενάκη είναι και είναι τέτοια που κάθε Κράτος, εκτός του δικού μας, όπου τα προσωπικά πάθη περνούν πάντα πριν από τα έθνικα συμφέροντα, θα υπερηφανεύονταν να τον έχει συνεργάτη στην αναμόρφωση του τόπου.

Και τέλειο αν είναι ένα παιδικό βιβλίο, (επως βέβαια δεν είναι το δικό μου), είναι κάπως πολύ να παραβάλλεται με έθνικη ευεργεσία σαν τη σύνταξη του Αστικού Κώδικα, που θα εξασφάλιζε την απονομή της δικαιοσύνης, δηλαδή την πρώτη και απαραίτητη βάση για ν' αρχίσει η αναδιοργάνωση της δυστυχημένης πατρίδας μας.

Με πολλή υπόληψη
Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

Σημ. του «Νουμά».—Ο συνεργάτης μας δεν υποτίμησε τις ένθ. ευεργεσίες του κ. Μπενάκη· κάθε άλλο· είπε μοναχά πως μεγαλύτερη, από κάθε άλλη, έθνικη ευεργεσία είναι το να δουλεύεις για τη μόρφωση του Ρωμιόπουλου, — αυτό που ζητάει να κάνει με το βιβλίο της και η κυρία Δέλτα, όσο κι αν υποτιμάει ή ίδια, από δικιολογημένη μετριοφροσύνη, τη δουλιά της. Ο συνεργάτης μας θέλησε να πει πως με τον τρόπο που μορφώνονται σήμερα στα σχολεία τα Ρωμιόπουλα και χιλιοί Αστικοί κώδικες δε θα μπορούσαν να κάνουν καλούς πολίτες.

A COSTIS PALAMAS

Comme un superbe cavalier,
Déjà le géant a paru,
Et, sur sa tête aux cheveux drus,
Est la couronne de laurier.

A son côté la Gloire luit,
La Renommée publie son nom;
Le Triomphe dompté le suit;
Un dieu l' inonde de rayons.

La foule aussitôt s' est rangée,
Et, sans peur, le prêtre du Beau

πούσανε δυνατά. Έπιασε τη Χρυσούλα και την έσπρωξε στην κρεβατοκάμερα και μπήκε κι αυτός μέσα κ' έκλεισε καλά την πόρτα κ' έλεγε οα να παραμιλούσε.

— Σώπα! Σώπα! Δεν είναι τίποτα... Μή φωνάζεις!..

Την άγκάλιασε σφιχτά σφιχτά και κύταζε πίσω του προς την κλεισμένη πόρτα. Και ξάφνου, κυλίστηκε χάμω στα πόδια του κρεβατιού κι άρχισε να κλαίει και να γελά.

XI

— Η γυναίκα αυτή θα σε πεθάνει, 'Ορέστη μου.

Τόπε τόσο σιγανά που νόμιζες δεν ήταν δυνατό κανένας να την ακούσει. Πρώτη φορά σήμερα τ' άπόγεμα, ύστερ' από τόσον καιρό η Χρυσούλα δεν μπόρεσε πια να βλέπει τον 'Ορέστη να λιώνει και να χάνεται και τότε κύταζε καταμάτα και του μίλησε. Τοῦ μίλησε τόσο σιγανά που τίποτα δεν ταραχτήκε μέσα στην κάμερα. Το πιάνο ασάλευτο άκουε κι αν μέσα του γινότανε χαλασμοί από σονάτες τραγικές και φοβικές, απόξω τίποτα. Άσα-

S' avance, les deux mains levées,
Pour prendre les astres, là-haut.

Ton heure n' est pas arrivée ;
Attends encore un peu, géant,
Que se lève l' aube sacrée
Du glorieux avènement.

Le peuple viendra te conduire
Dans ton palais marmoréen,
Mais jusqu' à ce jour que ta main
Ne laisse pas tomber la lyre

Livre des combats d' harmonie.
Que se prosterne devant toi
La foule des humains ravie,
O géant, et te fasse roi.

Alors blonde, comme les blés,
Et toute jeune et toute belle,
Reine dans ton royal palais,
Siégera la Muse immortelle.

LILIKA BETSIKA

(Traduit du grec moderne par
Pierre Baudry)

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΜΕ ΠΙΑΝΟ

Τυπωθήκανε στη Λειψία και που-
λιούνται στα γραφεία του «Νουμά».

α') ΠΟΙΗΣΗ ΜΑΔΑΚΑΞΗ :

- 1) Στην άεμη κερφωμένα Δρ. 1.—
- 2) Τραγουδάκι Δρ. 1.—
- 3) Στη νήσο πέρα ο πύργος της Αθώ-
ρητης Δρ. 1.—

β') ΠΟΙΗΣΗ ΛΑΕΣ ΠΑΔΗ :

- 4) Μολιβιάτισσα Δρ. 1.—
- 5) Μισιριώτισσα Δρ. 1.—
- 6) Ρουμελιώτισσα Δρ. 1.50
- 7) Άφροδίτη Δρ. 1.50
- 8) Χάιντε χερδρε Δρ. 1.—
- 9) Μικρούλα Δρ. 1.50
- 10) Στόν Έποπα (μαλλιαρικά Πόπ!) Χαρίζεται.
"Όλα μαζί ένας τόμος Δρ. 5.

λεψιά κι άδιαφορία. Οί φωτογραφίες ήσυχες κυτάζανε και του Μπένετ ο Μικραθωνομάχος έτρεχε ν' άναγγε(λει στους Άθηνάιους τη Νίκη. Τίποτα δεν ταραχτήκε μέσα στην κάμερα. Και μόνο ο 'Ορέστης γίνηκε δυ κομμάτια κ' έπεσε άπάνω στον καναπέ.

Η Χρυσούλα δάγκωσε το μαντηλάκι της σριχτά, για να κρατήσει το κλάμκ. Τα γόνατά της τρέμανε και ξανάπε με πιό ψυχομαχητή φωνούλα.
— Μά τη, αγαπάς, την αγαπάς; τόσο, 'Ορέστη μου;..

Σώπα...σώπα, Χρυσούλα. Έσύ δεν ξέρεις... Σώπα...

— Την αγαπάς; Την αγαπάς;...

Τέλεγε αυτά τα λόγια η Χρυσούλα και δεν πεθαινε. Και δε σηκωνότανε ν' άνοιξει ήσυχα ήσυχα το παράθυρο, χωρίς να τρέξει, και ν' άπλώσει τα μπράττα της τ' άδυνατισμένα και να κλείσει τα μάτια της και να πέσει. Ο θάνατος θάτανε κάτω στο δρόμο και θα της άνοιγε την άγκαλιά του και θα την έπαιρνε μακριά από τον κόσμο τουτο.

— Μά τί έχεις, Χρυσούλα; Πώς μιλείς έτσι; Σώπα!

Σηκώθηκε ο 'Ορέστης και μπήκε και κλειδώ-

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Ελλάδα και την Κρήτη Δρ. 10

Για το Έξωτερικό Φρ. Χρ. 12 1/2

Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες (3 Δρ. την τρι-
μηρία) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ή δε στείλει μπροστά
τη συνδρομή του.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

Τα περασμένα φύλλα του Νουμά πουλιούνται
στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κιάσκια (Σύνταγμα, 'Ομόνοια
'Εθν. Τράπεζα 'Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχί-
δρομου ('Ακαδημία), Βουλή, Σταθμ. ε' υπόγειου Σιδη-
ρόδρομου 'Ομόνοια), στο κιάσκι Γιαννοπούλου (Χαυ-
τεία), στα βιβλιοπωλεία 'Εστίας» Γ. Κολάρου και
Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

Στην Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πραχτο-
ρεία των Έφημερίδων, στον Πύργο στο βιβλιοπω-
λωλείο του κ. Κ. Βαρουξή.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

'Ο κ. Βενιζέλος—Μισά δλα—'Αναβολές και
ταξίματα—'Ανάγκη ειλικρινείας.

Ο ΕΡΧΟΜΟΣ του κ. Βενιζέλου στην Άθινα άπόδειξε πόσο λίγη μπιστοσύνη έχει ο λαός στους πολιτικούς του και στους άλλους που κοκκο-
ρεύονται γι' άρχηγοί κι οδηγοί του. Μόλις μα-
θεύτηκε πως έρχεται, άμέσως ένα ξάφνιασμα και μι-
χαρά άπλωθήκανε στην ψυχή του λαού.

— Έρχεται να μās κυβερνήσει αυτός ;
— Μακάρι να μās κυβερνήσει αυτός !

Το «έρχεται να μās κυβερνήσει» και το «μα-
κάρι να μās κυβερνήσει», το ρώτημα δηλ. και η
εύκή, το ξάφνιασμα και το ξανάδασμα, φανερώνουν
τη σημερινή ψυχική μας κατάσταση, την απογοη-
τεμένη κι άκυβέρνητη.

Γύρω μας κανένα φωτερό σημάδι δε βλέπουμε.
Και ρήξαμε τα μάτια μας στην Κρήτη κ' εκεί οα
να ξεχωρίσαμε κάποιον ξεχωριστόν πολιτικό άντρα
και τις τονέ ζητάμε σήμερα για οδηγό και σω-
τήρα μας.

*

ΚΡΙΜΑ στην επανάσταση που δε στάθηκε ίκανή νανα-
δείξει έναν άντρα—ένα χέρι δηλ. κ' ένα μυαλό που μās
χρειάζονται σήμερα.

θηκε στο γραφείο του να μην ακούει, να μη βλέ-
πει— ή! νάξερε, ο πόνος μου είναι άλλος, ο πόνος
μου είναι άγνωστός έμένα!—κ' η Χρυσούλα,
χωρίς κἀπέλο, τύλιξε το κεφάλι της με μιá μπλάδη
σκούρα μεταξωτή σάρπα (πως έμοιαζε με κάποιες
Παναγιές θλιμένες του Ντάλτσι, που έχουν σκουμινά
τα μάτια λες και κυτάρουνε αίωνια τον πεθαμένο
γυιό τους) και με τις μύτες των ποδιών της σύρ-
θηκε προς την πόρτα, την άνοιξε και κατέθηκε
κάτω. Μήτε δεξά, μήτε ζερβά στρεφότανε. Έβτανε
ήσυχη και σοβερή κι άπορατισμένη. Ηξερε και
πού πήγαινε, ήξερε και τί θάλεγε. Θάλεγε : « Έ-
λεος ! Για την άγάπη Σου ο Άγαπημένος μου πε-
θαίνει... Έλα !»

Τέλεγε και τα ξινχλεγε μέσα στο νοῦ της τα
λόγια αυτά η Χρυσούλα και πήγαινε βιστική. Και
δεν μπορούσε άλλα λόγια μέσα στο νοῦ της να θυ-
μηθεί. Κάποιος πυρετός ρύθμιζε κι άγριεύε της το
μυκλό, τα κουνήματα, την περπατησιά. Βιαζότανε,
λες κι από φόβο μήν της περάσει ο πυρετός που την
άντρείψει και σωριαστεί κάτω στο πεζοδρόμιο, πριν
προφτάσει κ' έχτελίσει το σκοπό της. Έτρεχε.
Πότε έφτασε στο μέγχο της Νόρας και χτύπησε
και μπήκε μέσα κι άνεθηκε τις σκάλες (πως πνι-

Οι επανάστασεις, λένε, βγάζουν πάντα τον ΕΝΑ που χρειάζεται για τις δύσκολες περιστάσεις. Μά οι σωστές επανάστασεις. 'Η δική μας είναι μισή επανάσταση, και σά μισή, δέν μπορούσε παρά κ' όλκ της νά'ναι μισή. Και οι πράξεις της και οι άνθρωποι της.

Και με μισά πράματα και με μισούς ανθρώπους κανένα έθνος ίσαμε σήμερα δέν πρόκοψε.

*

ΩΣΤΟΣΟ ως έχουμε υπομονή, μάς λένε. 'Αμα τελιώσει ή Βουλή, όλα θά κανονιστούν. Γιατί, λένε, από τότε θάρρηνόσει και τό γενικό ξεκαθάρισμα.

'Ας τελιώσει λοιπόν και ή Βουλή! 'Ο Θεός νά δώσει μοναχά μήπως μάς πούν και τότε πώς πρέπει νά κητερέψουμε νάρθει ή καινούρια πάλι Βουλή για νά μπούν τά πράματα στη θέση τους.

Φοβούμαστε μήπως σάν τά μωρά τά παιδιά μάς τά πάνε κ' έμάς; Όλο μ' αναβολές και ταξίματα.

*

ΣΤΗΝ 'Αρχαιολογική 'Εταιρία» βγήκε ο Καθαδής και μπήκε ο Μιστριώτης. 'Έργο του «Στ. Συνδέσμου» τό πρώτο έργο της καμαρωμένης 'Εταιρίας τό δεύτερο 'Αφού υπάρχει «'Ανάγκη ειλικρινείας», ές τό πούμα κ' έμεις, χωρίς νά τά ξεροματσάμε, πώς προτιμώτερο εΐτανε νά μείνουμε χίλιοι Καθαδής μέσα στό Συβούλιο της 'Αρχαιολογικής 'Εταιρίας παρά νά μπει ένας Μιστριώτης.

Μά τό ξεχάσαμε. Μόλις θημποφάνηκε ή 'Επανάσταση, ο Μιστριώτης, σάν τετραπέρατος Ρωμιάς, φέρεσε τόν κόκκινο σκούφο και πήγε πλάι της, ζητώντας και λόγου του ανόρθωση!

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (με εικόνες του κ. Ν. Λύτρα).

—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (με εικόνες της Κας Σοφίας Λασκαριδής).

Τυπώθηκε στη Λόντρα, σε διαλεχτό χαρτί και είναι καλλιτεχνικά δεμένο.

Πουλιέται στο βιβλιοπωλείο της 'Εστίας» δρ. 3,50.

γόντανε τά βήματά της μέσα στα παχιά χαλιά, άθόρυβα, σά μέσα σε ύνειρο!) και πώς μπόρεσε και κρατήθηκε όρθή, όταν σε λίγη ώρα παραμέρισε τή βαριά βελουδένια κουρτίνα της πόρτας και μπήκε μέσα χλωμή και άγέλαστη ή Νόρα και τής είπε με τήν άκρη τών χειλιών της :

— Τί θέλετε ;

Τί θέλει ; Τί θέλει ; 'Όλα τά λόγια που είχε στό νού της νά πεί, χαθήκανε. Τά μηλίγγια της χτυπούσανε δυνατά κι άκουε τις φλέβες της άπάνω της νά φουσκώνουν και νά βγγούνε και 'ά θένε νά σπάσουν. Τί θέλει ; Τί θέλει ; Θε μου, πρέπει ν' άπαντήσει, τά δευτερόλεπτα περνούσανε άργά σάν ώρες άποπάνω της κ' ένοιωθε πώς πρέπει νά βιαστεί, νά μαζέψει τό νού της και ν' άνοίξει τό στόμα.

— Τί θέλετε ;

Ξανάπε ή Νόρα, πιο δυνατά τώρα.

'Η Χρυσούλα άνατινάχτηκε τρομαγμένη. Παιός μίλησε ; Πού βρισκότανε ; Τή ρωτούσανε τί θέλει ! Τί νά πεί ; Μάζεψε όλη τή δύναμή της, τό μνημονικό της τεντώθηκε μέχρι πόνου, όλη τή ζωινή της άνοτηγή που της άπόμεινε ακόμα, τήνε σάναξε άπάνω στα χείλια της; και κουνήθηκαν κ' είπαν :

ΣΦΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

[Στή Ζάκνθο πέθανε τήν προπερασμένη βδομάδα ο ποιητής κι αγαπημένος φίλος και συνεργάτης μας Σπήλιος Πασαγιάννης. Για τόν ποιητή πούγραφε τούς «'Αντίλαλους» — τά γιομάτα ποίηση κι όμορφιά τραγούδια — και τις Μανιάτικες «Κουβέντες» στο Νουμά — που ή καθεμιά τους είναι και μιá ολοζώντανη τραγωδία — θά γράφει σε κατοπινά του φύλλα ο «Νουμάς», δίνοντας τό χαρακτηρισμό του κι αναλύοντας τό έργο του. Σήμερα δημοσιεύουμε μοναχά τήν εικόνα του και τόμορφο άορθρο πούγραφε για τόν θάνατό του στήν «'Ακρόπολη» της Κεραιάς δ κ. Σταμ. Σταματίου.]

'Από τή Ζάκνθο μάς άνηγγέλη ένός ποιητή ο θάνατος. Του Σπήλιου Πασαγιάννη. Οι λίγοι έκλεκτοι που παρακολουθούν τή Νεοελληνική φιλολογία, θά τέν ένθουμούνται άλησημένα βεβαίως. Εΐταν έννας ποιητής που σάρπωσε τά διαμάντια της ψυχής του, τά άτίμητα, έδώ κ' εκεί, σε περιδικά και σε έφημερίδες. 'Ο «Νουμάς» πρδ πάντων, τό μόνο φιλολογικό περιοδικό που έχει ή 'Ελλάδα, είναι καταστόλιστος από του μακαρίτη ποιητή τά έργα τά αίματοστάλαχτα. Τά λέω αίματοστάλαχτα γιατί

'Ο 'Ορέστης... ο 'Ορέστης πεθαίνει... Και μ' έστειλε να σά; παρακλέσω νάρθειτε... μιá στιγμή μόνο... Και φεύγετε πάλι... 'Ελατε...

Κρατήθηκε από τή ράχη μιáς πολυθρόνας κ' έλεγε : «Θέ μου ! νά μήν πείσω ! νά μήν πείσω ! Ζαλιζόμαι !»

— Σας έστειλε ο 'Ορέστης ;

Τά μάτια της μεσοκλειστήκανε και κυτάζαν τή Χρυσούλα.

Κι αυτή έσκυψε τυλιγμένη σφιχτά ώς εΐτανε μέσα στη μπλάθη σάρκα κ' είπε :

— Ναι, ναί... Είμαι ή υπερέτριά του...

Τίποτ' άλλο δέν είπανε. Κατέβηκαν μαζί κ' οι δυό τις σκάλες — πώς τής φάνηκε πάλι τώρα που περπατούσε άπάνω στα χιλιά και δέν άκούγότανε θόρυβος, πώς τής φάνηκε πώς έβλεπε ύνειρα και παραγοριόταν κ' έλεγε : Θά ξυπνήσω... θά ξυπνήσω... και κατέβηκε ήτυχ ήτσι και παραγορημένη. Τά αυτοκίνητο τις περιμένε στην όζώπορτα κ' ή Χρυσούλα βοήθησε τή Νόρα ν' άνεβεί και κάθισε άπέναντί της. Και τήν κύταξε. Πόσο εΐτανε όμορφη ! Εΐχε τήν έκφυλη χάρη που έχουν στίς κουρασμένες ψυχές τά χείλια τά πολυφιλημένα και τά μάτια τά πολύξερα και τά χυνοπωρικμένα, ώριμα κορμιά.

ήσαν ένα κομμάτι ζωής, που τήν άφαιρούσε ο δύστυχος νέος, από τόν έαυτό του, για νά τήν προσφέρει στο κοινό και τήν ιδέα. 'Ετσι είναι οι ποιητές οι εύσυνείδητοι.

'Η βραχεία έπιστολή, που τό θάνατό του μάς άνάγγειλε σά γαλαζοφορεμένος άγγελος λυπηρού άγγέλματος, μάς λέει, ότι ο ποιητής άπέθανε σάν ποιητής που εΐτανε και σάν ποιητής ένταφιάσθη.

'Επέθανε, μάς λέει ή έπιστολή, άπάνω σ' ένα όλοφώτεινο 'Ακρωτήρι, άγναντεύοντας τό λόφο του Στράνη, από όπου ο Σολωμός μας έτραγουδύσε τήν όμορφιά και τήν έλευθερία. Νικημένος, έξακολουθεί ή έπιστολή, σ' έναν άγώνα μαρτυρικό με τή Μοΐρα του, γλυκός και μεγάλόψυχος έως τήν τελευταία του στιγμή.

Λίγοι βοσκείοι συνέβγαλαν στο άπόμερο ξόδι του, τόν ώραίο τραγουδιστή...

Αυτός είναι ο θάνατος και τέτοια εΐταν ή ζωή ένός τραγουδιστή. 'Η ποίηση που δίπλα του παράστεκε τού έγλύκανε τις τελευταίες του στιγμές και τότε συνώδευσε έως τόν τάφο τόν άχέρταστο !..

Αυτό είναι τό παν για έναν ποιητή, ίσως όμως και ή άπόλυτη ευδαιμονία για έναν άληθινό τοιούτον

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ

ΕΝΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΤΟ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ

'Ο Μήτσος Χατζόπουλος από τό Βερολίνο τηλεγράφησε πριν λίγες μέρες, πώς στο Βελιγράδι θά γίνη τό Χριστούγεννα Συνέδριο σοσιαλιστικό από Βουλγάρους, Σέρβους κι άποδέλοιπους Νοτιοσλαύους κι από Τούρκους και πώς θά συζητηθή σ' αυτό τό πώς μπορεί για νά λυθή τό Βαλκανικό ζήτημα σύμφωνα με τις άρχές του Σοσιαλισμού.

Δέν ξέρω αν ή εΐδηση είναι ή όχι βάσιμη. 'Αν είναι, κι θά δέν πρόκειται για ζήτημα οίκογενειακό τών Σλαύων — και δέ θά πρόκειται για τέτοιο, άφού παρουσιάζονται άνάμεσα και Τούρκοι —, έπορω πολύ μη βλέποντας ότι θά λάβουν μέρος στο συνέδριο κ' 'Ελληνες αντιπρόσωποι. Είναι κ' ο 'Ελληνας Βαλκανικός λαός κ' ένδιαφέρουνται για τή συζήτηση που είναι για νά γίνη ή όχι ; Δέν τό πιστεύω οι όργανωτές του Συνέδριου νάχουνε τόση κδιαντροπία, που νά μάς σβίσανε από τό χαρτί

Θέ μου ! πόσες φορές θά φίλησε τά χείλια της ο 'Ορίστης και τά χέρια και τό λαιμό. Δέν έβλεπε πια. Μιά θολή σκία από δάκρια της σκίασε τά μάτια. 'Αποσύρθηκε στη γωνιά και κρατούσε τά γόνατά της — πόσο τό είχε συνηθίσει αυτό τό κίνημα ή δύστυχη Χρυσούλα ! κρατούσε τά γόνατά της για νά μήν τρέμουν.

Και προσπαθούσε νά συνέλθει. Πώς θά του φαινότανε ή έπληξη αυτή του 'Ορέστη ! Πώς θά μπει μέσα στο γραφείο του και θά του πεί : «'Η 'Αλλη είναι άπόξω απ' τήν πόρτα και σε περιμένει». Κι αυτή δέ θά σταθεί νά τής δώσει άπάντηση, μά θά φύγει γρήγορα γρήγορα, θά κατεβεί στο δρόμο, θά τρέξει σε κανένα κήπο, σε κανένα μπαγκάκι και ν' άποξημερωθεί. Και τό πρwtό σά γυρίσει — 'Ω ! πώς θά σκιάσει τά μάτια της νά δει τίν 'Ορέστη ! 'Αν είναι χλωμός και λυπημένος, μπορεί νά μήν πεθάνει, βλέποντας τανε. Μ' αν είναι χαρούμενος ; 'Ω Θάνατε ! Θάνατε ! Και θά μπει αυτή μέσα και θά διορθώσει τό κρεβάτι που θάνακί άνω κάτω, θά πλύνει τό λαβωμαίο, θά διορθώσει τις πολυθρόνες, τό χαλί, τις κουρτίνες. Και θ' άνοίξει τό παραθυρο γιατί θά τήν πνίγει ή μυρωδιά της βιολέτας.

της Βαλκανικής χερσονήσου. Υποθέτω πως θά-
ναι όπως το κηρύχουν το Συνέδριο σοσιαλι-
στικό, και συνεχόλουθα από ειλικρινούς και φι-
λελεύτερους ανθρώπους, και όχι πανσλαυστικό.
Κι αν είναι έτσι, πως μπορούσαν και δε λογάριαν
τους Έλληνες; Να πω πως κάλεσαν και Έλλη-
νες, μα δε θελήσανε ή δε βρεθήκανε να πάνε αντι-
πρόσωποι τους, σαν άπίθανο μου φαίνεται. Γι' αυτό
μονάχα μια εξήγηση βρίσκω για την παράλειψη.
Θά σκέφτηκαν, ίσως όχι όλως διόλου άδικα, πως
τόσο κυριαρχημένοι είμαστε απ' τον παπαδισμό,
τόν κωτζαμπκισμό και την πλουτοκρατία, που ά-
δικα θα χάνανε τα λόγια τους και την προσπάθειά
τους, για να μας σπρώξουν σε σοσιαλιστικούς δρι-
ζοντες. Κ' έτσι μας παρατήσανε. Δεν ξέρω αν μας
καταδικάσαν κιόλας σε θάνατο. Έμεις πρέπει να
δείξουμε πως ζούμε. Και πρέπει να το νοιώσουμε
πώ; δε θα περιμένουν και πολύ οι καλοί μας γει-
τονες για να το δείξουμε, αφού μας παραγράφουν
τόσο πρόθυμα.

*

Το πως θα δείξουμε πως ζούμε ή κάλλιο πως
θα ζήσουμε, το κοπάνισαμε πολλές φορές. Πρέπει
να ξυπνήσουμε από το λήθαργο και να νοιώσουμε
τόν έαυτό μας. Πρέπει να καταλάβουμε ότι δε
ζούμε πιά στού Όμηρου τα χρόνια ή στού Περικ-
λή, παρά στον είκοστό απ' το Χριστό αιώνα.
Πρέπει να λευτερωθούμε από τους προγόνους, από
τους προστάτες μας, απ' τους πολιτικούς και τους
δασκαλους μας και τους παπάδες. Πρέπει να στη-
ριχτούμε στον έαυτό μας, να περιμαζέψουμε τη
σκορπισμένη και παραλυμένη δύναμή μας και να

— Θέ μου!

Πετάχτηκε άπάνω όρθια, ξέχασε πού βρισκό-
τανε και το κεφάλι της χτύπησε στο σκεπασμένο
αυτόκίνητο, μα δεν πόνεσε καθόλου, κάθισε πάλι
ήσυχη, σαν παιδάκι που άτάχτησε και στριγγώνε-
ται να μην το μαλώσουν.

— Τι έχετε; τί τρέχει;

— Τίποτα, τίποτα...

— Μην είστε ή Χρυσούλα;

— Ναί, ναί... Είμαι ή Χρυσούλα. Η έρωμένη
του Όρέστη.

Μιλούσε ήσυχα, άπαλά, σα νάδλεπε όνειρο.
Χωρίς θυμό, χωρίς εξέγερτες.

Την κύλιξε ή Νόρα και με το χαμόγελό της
το ειρωνικό κ' ευγενικότατο έκοψε σα μ' ένα λε-
πτότατο χρυσό μαχαίρι την καρδιά της Χρυσούλας.
Τίποτ' άλλο δεν είπαν. Ούτε κυταχτήκανε πιά.

Φτάσανε. Κατέθηκε ή Χρυσούλα και βοήθησε
την Άλλη να κατεβεί.

— Σε ποió πατωμα;

— Στο δεύτερο.

Άνεβήκανε. Η Νόρα στάθηκε λίγο πίσω κ' ή
Χρυσούλα έτρεξε κι άνοιξε την πόρτα. Ο Όρέστης
πήγαινε κ' έρχότανε στην κάμερα. Ούτε στραφθηκε
να δει ποιός στεκότανε στο κατώφλι. Τόξερε. Θά-
τανε ή Χρυσούλα. Τί να την κυτάξει;

— Όρέστη!

Η φωνή της Χρυσούλας έλλαϊε. Είχε ρήξει
κάτω τη σάρπα της κ' είχε άκκουμπήσει στον πα-
ραστάτη της πόρτας να μην πέσει. Ένας ιδρος έ-
καιε το μέτωπό της, όπου κολλημένα τεντωνόντανε
τα μαλλιά της. Τα χέρια της καρφωθήκαν άπάνω
στο ξύλινο περβάζι της πόρτας και το χαραζανε.

— Όρέστη! Έρθε... Είν' εδώ...

— Ποιός; Ποιός ήρθε;

Έκαμε ένα βήμα προς την πόρτα και στάθηκε.

— Ποιός είναι;

(Άκολουθεί)

δουλέψουμε σύντομα και με φωτισμένο νοϋ. Κ' έθνος
να λογαριάσουμε τους γεωργούς και τους εργάτες.
Τη νοιώθουμε των γεωργών τη σημασία ή δεν τηνε
νοιώθουμε; Οι Βούργαροι όμως τηνε νοιώθουν και ή
Έξαρχία τους, όπως τηλεγραφήθηκε πριν δυό βδο-
μάδες, αγοράζει τόπους μεγάλους στη Θράκη, για
να εγκαταστήση γεωργούς Βουργάρους. Κ' έμεις;
Έμεις για την ώρα άκούμε σαν υπομονετικοί γκι-
δάροι τις συνταγματικές κλάψες του Βασιλιά μας,
ένω ή Ελλάδα σήνει, και περιμένουμε να ευδοκή-
σουνε να μας ξεφορτωθουνε οι κακιωμένοι Θεοτόκη-
δες κ' οι φρενιασμένοι Ράλληδες. Ω; πότε άρχες;

*

Λοιπόν τους δικαιώω τους κυρίους του Συνέ-
δριου, που μας ξεχάσανε. Ως τόσο και στα χάλια
που βρισκόμαστε άκόμη δεν μπορεί να μη μας λο-
γαριάσουνε, εζόν αν είναι, όπως είπα, το συνέδριό
τους πανσλαυστικό ή θα το κάνουν σοσιαλιστάδες
απ' την πάστα του Δραγοϋλεφ. Και τότε βάλ' του
ρίγανη.

Έγώ το υποθέτω για σωστό σοσιαλιστικό συνέ-
δριο και σημειώνω δω το τί θα έλεγα, αν είμουνα
σ' αυτό.

— Άδέρφια συντοπίτες (θα τους έλεγα). Άγιο
σκοπό έχει ή σύναξή μας έδωπέρα. Να εργαστούμε
θέλουμε για την ειρήνη στους τόπους όπου γεννη-
θήκαμε. Κ' ήρθαμε έδω να εύρουμε τον τρόπο.
Θέμε να σπείρουμε την Άγάπη εκεί που βασιλεύει
το μίσος και ή δχρητα να ήμερέψουμε τις καρ-
διές, να σταματήσουμε τα αίματα που χύνονται,
να κρατήσουμε τα δολοφονικά τα χέρια που βάφουν
το μαχαίρι τους σ' αίμα άδερφικό τους να γιατρέ-
ψουμε τις πληγές του τόπου μας.

Είμαστε όλοι άνθρωποι, και σαν άνθρωποι, άδερ-
φοί. Μα κάτι παραπάνω, άκόμη μας συνδένει έμας
όλους μεταξύ μας και τον ανθρωπισμό. Έχουμε
τις ίδιες συνήθειες άπ' άυ κάτου και τους ίδιους
τρόπους και τις ίδιες παράδοσεις, τις ίδιες προ-
μιές, όμοιες μελωδίες, όμοια τραγούδια, όμοια πα-
ραμύθια. Λοιπόν και σαν όμόφυλοι να ζούμε έπρεπε.

Και όμως τραγουμάστε κ' εξολοθρευούμαστε
και σφαζούμαστε μεταξύ μας, γιατί έτσι το θένε
οι άφεντάδες μας, οι κερνανάτοι και οι ταλλαράδες,
οι ρασοφόροι κ' οι σαρικοφόροι μ' όλα τους τα κο-
πέλλια, τους μεγαλοδασκάλους Μιστριώτηδες και
μεγαλοδικαστάδες και σπαθάτους. Έτσι θένε και
το ζήτανε οι άθεόφοβοι στόνομα του Χριστού του
άκαου, του σοσιαλιστή, του όχτρού των παπάδων,
ή στόνομα του Μουχαμέτη ή για τη δόξα του Έλ-
ληνισμού ή του Βουργαρισμού ή του Σερβισμού ή
της κινουριοχυμένης; δεν ξέρω από τί μέταλλο Ό-
θωμανικής πατρίδας!

Άπ' όλες αυτές τις άβδέλλες έχουμε να λευ-
τερώσουμε τους τόπους μας. Και υποθέτω πως
πρώτα πρώτα έμεις έδω οι συναγμένοι είμαστε λευ-
τερωμένοι από την ψώρα που μας κόλλησαν οι ά-
βδέλλες τούτες κι απ' τα πάθη μας πως κανείς δε
βρίσκεται στην ίερή τη σύναξή μας, που νάχη επι-
μιά του κρυφή και ύπεροβουλία να βοηθήση τους
τυράννους του έθνους του να πλώσουνε τα νύχια τους
στις σάρκες κι άλλων γύρω τους έθνών με πρόφαση
το μεγαλείο της φυλής τους!

Πως θα τους πολεμήσουμε όλους αυτούς; Δεν
είναι άλλο μέσο παρά ο φωτισμός του λαού. Κή-
ρυγμα της αλήθειας, δημοσιογραφικές άγώνες, διά-
λεξεις, σκέρπιασμα φυλλαδίων και βιβλίων. Οργά-
νωση του λαού σε σωματεία σοβαρά με ώριμένο

πρόγραμμα. Νά, τα όπλα μας.

Μα δεν μπορούμε, δυστυχώς, άμέσως τώρα να
τις πνίζουμε όλες τις άβδέλλες που είπαμε. Μόνο
να τις περιορίσουμε ως κοιτάξουμε και να τις κο-
λοβώσουμε. Το σοσιαλιστικό ιδανικό, θα μου όμο-
λογήσετε πιστεύω, πως δεν μπορούμε σύντομα τώρα
να το επιδιώξουμε στην έντέλειά του. Κάμποσα
χρόνια θα περάσουνε άκόμη.

Και ούτε στον κοσμοπολιτισμό μπορούμε άμεσα
να πάμε, προτού οι λαοί μας φωτιστουνε και λευ-
τερωθουνε από δεσμά πολύ πιο σκοτεινά παρά
τα δεσμά του Κεφαλαίου και του έθνικισμού. Το
πρώτο βήμα πούχουμε να κάνουν οι λαοί μας είναι
να μην είναι ο ένας κατακτητής κι ο άλλος κατα-
χτημένος, ο ένας καταπιεστής κι ο άλλος κατα-
πιεσμένος, σκλάβοι ο ένας του άλλου. Γι' αυτό
έκεινο που μπορούσε σε τούτο το Συνέδριο να συμ-
φωνήσουμε για να επιδιώξουμε είναι, μου φαίνεται,
το να γίνη σεβαστή ή άρχή των έθνικοτήτων. Να
μη ζήτανε να κυριαρχουνε ένας λαός τον άλλονε,
ούτε και να ζήτανε οι Τούρκοι να τουρκέψουνε κ' οι
Έλληνες να ελληνέψουνε κ' οι Βούργαροι να βουρ-
γαρέψουνε τους άλλουους. Να το παραδεχτούμε
όλοι μας πως οι Τούρκοι τόποι (όχι οι χώρες του
κράτους, παρά τα μέρη που κατοικιούνται από
Τούρκους) είναι για τους Τούρκους, οι Έλληνικοί
για τους Έλληνες, οι Βουργάρικοι για τους Βουρ-
γάρους, οι Άρβανίτικοι για τους Άρβανίτες κ.τ.λ.

Ο κυγός μας καθ'αυτό είναι, μου φαίνεται,
για τις χώρες του Τούρκικου κράτους, που προσπα-
θουν να τις κρατήσουν στην ύπαταγή τους 5-6
μυλλιούνια Τούρκοι με το νεοκκομισμένο τους τώρα
σπαθί. Άρχες δεν είναι δυνατό να συμφωνήσουμε
άδερφικά γι' αυτώνε των χωρών την τύχη;

Όλοι, θάρω, άναγνωρίζουμε, μαζί κ' οι άδερ-
φοί μας Τούρκοι, πως απ' αυτές τις χώρες άλλες
είναι καθαρά Έλληνικές (τα νησιά π. χ., ή Η-
πειρο, ή νότια Μακεδονία και Θράκη), άλλες κα-
θαρά Βουργάρικες ή Σερβικές (στα Β και ΒΑ της
Μακεδονίας) και άλλες Άρβανίτικες, Άρμενικές
κ.τ.λ. Λοιπόν να λείψη πρώτα πρώτα ο κυγός
για χώρες που άναγνωρίζεται απ' όλουους ο έθνι-
κός χρωματισμός τους για τέτοιος ή τέτοιος. Οι
Έλληνες αυταί κ' οι Βούργαροι κ' οι Σέρβοι δικιο
να ένωθουνε με τους άλλους Έλληνες και Βούργα-
ρους και Σέρβους. Κ' οι Άρβανίτες κ' οι Άρμένηδες
κ.λ.π. να γίνουν ανεξάρτητοι.

Έκει πάλι που είναι άνακκατεμένος πληθυσμός
και δύσκολο το δικλέμα, στην κεντρική Μακε-
δονία κι όπου άλλου, δε μέινουν χωριστά αυτές οι
χώρες. Αν οι κάτοικοι είν' άνακατωμένοι, αλλά με
πηγμένο και σταθερό έθνικό φρόνημα, δε ξεχωρι-
στούν σε ανεξάρτητες κοινότητες. Αν δεν έχουν ώ-
ρισμένο φρόνημα, δε τους αφήσουμε να ποφασίσουν
μοναχοί τους. Κι δε τραβήχουμε οι γειτόνοι απ'
αυτούς. Άς κλέσουμε τίποτε Άμερικανούς ή
Σουηδούς ή Νορβηγούς σοσιαλιστάδες να τους διοι-
κήσουν.

Μα ίσως δε θάρση και πολύ το σείδιο αυτό
στους φίλους μας τους Τούρκους. Τότες δε έπιζη-
τήσουμε εν' άλλο. Τα μέρη της Τουρκίας που εί-
παμε, τα καθαρά Έλληνικά ή Άρβανίτικα κτλ. να
γίνουνε αυτόνομα, δηλ. να γίνη Έλληνική Μακε-
δονία, Βουργάρικη Μακεδονία, Άλβανία κτλ. και
όλ' αυτα πάλι με τη Ελλάδα, Βουργαρία, Τούρ-
κική Μικρή Άσία, Άρμενία κλπ., δηλ. όλη ή